

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Confessio Fidei Exhibita Invictiss. Imp. Carolo V. Caesari
Avg. in Comicijs Augustæ. Anno M. D. XXX.**

Melanchthon, Philipp

Augsburg, 1535

VD16 C 4710

De Peccato Originali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34184

APOLOGIA

CONFESSIONIS.

PRIMUM ARTICVLVM CON-
 fessionis nostræ probât nostri aduersarij, in quo
 exponim⁹ nos credere & docere, q̄ sit una essen-
 tia diuina, indiuidua &c. & tamen tres sint dis-
 tinctæ personæ eiusdem essentiæ diuinæ, &
 coeternæ, Pater, Filius, & Spirit⁹ sanctus. Hūc
 articulum semper docuimus, & defendimus, Et sentimus eū ha-
 bere certa & firma testimonia in scripturis sanctis, quę labefactas-
 ri non queant. Et constanter affirmamus aliter sentientes, extra
 Ecclesiam Christi, & Idolatras esse, & Deū contumelia afficere.

DE PECCATO ORI- GINALI.

SECVNDVM ARTICVLVM DE PEC-
 cato Originis probant aduersarij, Verum ita ut reprehend-
 ant tamen definitionem peccati Originalis, quam nos obiter
 recitauimus. Hic in ipso statim uestibulo deprehendet Cæsar.
 Maiestas, non solum iudiciū, sed etiam candorem istis defuisse,
 qui Confutationem scripserunt. Nam cum nos simplici animo
 obiter recensere uoluerimus illa, quæ peccatum Originis com-
 plectitur, isti acerba interpretatione conficta, sententiam per
 se nihil habentem incommodi, arte deprauant. Sic inquirunt, si-
 ne metu Dei, sine fide esse, est culpa actualis. Igitur negant esse
 culpam originalem.

Has argutias satis apparet in scholis natas esse, non in Consilio Cæsaris. Quamquam autem hæc cauillatio facillime reuelli possit, tamen ut omnes boni uiri intelligant, nos nihil absurdi de hac causa docere. Primum petimus, ut inspiciatur Germanica confessio, hæc absoluet nos suspitione nouitatis, Sic enim ibi scriptum est, **Weiter wirt geleret / das nach dem fall Ade alle menschen / so natürlich geboren werden / inn sünden empfangen vnd geboren werden / das ist / das sie alle von mütter leib an / voll böser lust vnnnd neigung sind / keine ware Gottes forcht / kein waren glaube an Got von natur haben können.**

Hic locus testatur nos, non solum actus, sed potentiam seu dona efficiendi timorem & fiduciam erga deum adimere propagatis secundum carnalem naturam, Dicimus. n. ita natos habere concupiscentiam, nec posse efficere uerum timorem & fiduciam erga Deum. Quid hic reprehendi potest? Bonis uiris quidem arbitramur nos satis purgatos esse. Nam in hanc sententiam latina descriptio, potentiam naturæ detrahit, hoc est, dona & uim efficiendi timorem & fiduciam erga Deum, detrahit & in adultis actus. Ut cum nominamus concupiscentiam, non tantum actus seu fructus intelligimus, sed perpetuam naturæ inclinationem.

Sed postea ostendemus pluribus uerbis, nostram descriptionem consentire cum usitata ac ueteri definitione. Prius enim consilium nostrum aperiendum est, cur his potissimum uerbis hoc loco usi simus. Aduersarij in scholis fatentur materiale (ut uocant) peccati originalis esse concupiscentiam, quare in definiendo non fuit pretereunda, præsertim hoc tempore, cum de ea nonnulli parum religiose philosophantur.

Quidam enim disputant, peccatum originis non esse aliquod in natura hominis uitium, seu corruptionem, sed tantum seruitutem, seu conditionem mortalitatis, quam propagati ex Adam sustineant

neant, sine aliquo proprio uitio, propter alienam culpam. Præterea addunt, neminem damnari morte æterna propter peccatum originis, Sicut ex ancilla serui nascuntur, & hanc conditionem sine naturæ uitio, sed propter calamitatem matris sustinent. Nos, ut hanc impiam opinionem significaremus nobis displicere, concupiscentiæ mentionem fecimus, optimo animo morbos nominauimus, & exposuimus, quæ natura hominum corrupta & uitiosa nascatur.

Neque uero tantum concupiscentiam nominauimus, sed diximus etiam deesse timorem dei, & fidem. Id hoc consilio adieci-
mus, Extenuant peccatum Originis & scholastici doctores, non
satis intelligentes definitionem peccati originis, quam acceperunt a Patribus. De fomite disputant, quod sit qualitas corporis, & ut suo more sint inepti, quærent utrum qualitas illa, contagione pomi, an ex afflatu serpentis contracta sit. Vtrum augeatur medicamentis. Huiusmodi quæstionibus oppræsserunt principale negocium. Itaque cum de peccato originis loquuntur, grauiora uitia humanæ naturæ non commemorant, scilicet ignorantiam dei, contemptum dei, uacare metu & fiducia dei, odisse iudicium dei, fugere deum iudicantem, irasci deo, desperare gratiam, habere fiduciam rerum præsentium &c. Hos morbos, qui maxime aduersantur legi dei, non animaduertunt scholastici. Imo tribuunt interim humanæ naturæ integras uires ad diligendum deum super omnia, ad facienda præcepta dei, quo ad substantiam actuum, nec uident se pugnantia dicere. Nam proprijs uiribus posse diligere deum super omnia, facere præcepta dei, quid aliud est quæ habere iustitiam originis? Quod si has tantas uires habet humana natura, ut per sese possit diligere deum super omnia, ut confidenter affirmant scholastici, quid erit peccatum originis? Quorsum autem opus erit gratia Christi, si nos possumus fieri iusti, propria iustitia? Quorsum opus erit spiritu sancto, si uires humanæ per sese possunt deum super omnia diligere, & præcepta dei facere? Quis

G

Doctores scholastici

non uidet, quam præpostere sentiant aduersarij: Leuiore morbos in natura hominis agnoscunt, grauiore morbos non agnoscunt, de quibus tamen ubiq; admonet nos scriptura, & Prophetæ perpetuo conqueruntur, uidelicet de carnali securitate, de contemptu dei, de odio dei, & similibus uitijs nobiscum natis. Sed postquam scholastici admiscuerunt doctrinæ Christianæ, Philosophiã de perfectione naturæ, & plus, q̄ satis erat, libero arbitrio & actibus elicitis tribuerunt, & homines philosophica seu ciuili iustitia, quam & nos fatemur rationi subiectam esse, & aliquo modo in potestate nostra esse, iustificari coram deo docuerunt, non potuerunt uidere interiorem immunditiam naturæ hominum. Neq; enim potest iudicari, nisi ex uerbo dei, quod scholastici in suis disputationibus non sæpe tractant.

Hæ fuerunt causæ, cur in descriptione peccati originis, & concupiscentiæ mentionem fecimus, & detraximus naturalibus uiribus hominis, timorē & fiduciã erga deum. Voluimus enim significare, q̄ peccatū originis hos quoq; morbos cōtineat, ignorantiam dei, contemptū dei, uacare metu dei, & fiducia erga deū, nō posse diligere deū. Hæc sunt præcipua uitia naturæ humanæ, pugnantia propriè cum prima tabula decalogi.

Neq; noui quicquam diximus. Vetus definitio recte intellecta prorsus idem dicit, Cum ait peccatum originis carentiam esse iustitiæ originalis. Quid est autem iustitia: Scholastici hic rixantur de dialecticis quæstionibus, non explicant quid sit iustitia originalis. Porro iustitia in scripturis continet non tantum secundam tabulam Decalogi, sed primam quoq; , quæ præcipit de timore dei, de fide, de amore dei. Itaq; iustitia originalis habitura erat nō solum æquale temperamentum qualitatuum corporis, sed etiam hæc dona, notitiam dei certiozem, timorem dei, fiduciam dei, aut certe rectitudinem, & uim ista efficiendi. Idq; testatur scriptura cum inquit, hominem ad imaginem & similitudinem dei conditum esse, Quod quid est aliud, nisi in homine hanc sapientiam &

Iustitiam effigiatam esse, quæ deum apprehenderet, & in qua re-
lucet deus, hoc est homini dona esse data, notitiam dei, timorē
dei, fiduciam erga deum, & similia. Sic enim interpretatur simili-
tudinem dei Irenæus & Ambrosius, qui cum alia multa in hanc
sententiã dicit, tũ ita inquit. Non est ergo anima ad imaginē dei,
in qua deus non semper est. Et Paulus ad Ephesios & Colossens-
es ostendit imaginem dei, notitiam dei esse, iustitiam & ueritatē.
Nec Longobardus ueretur dicere, quod iustitia originis, sit ipsa si-
militudo dei, quæ homini indita est a deo. Recitamus ueterum
sententias, quæ nihil impediunt Augustini interpretationem de
imagine.

Itaq; uetus definitio, cum inquit, peccatum esse carentiam ius-
titia, detrahit non solum obedientiam inferiorum uirium homi-
nis, sed etiam detrahit notitiam dei, fiduciam erga deum, timorē
& amorem dei, aut certe uim ista efficiendi detrahit. Nam & ipsi
Theologi in scholis tradunt ista non effici sine certis donis, & au-
xilio gratiæ. Nos ipsa dona nominamus, ut res intelligi possit, no-
titiam dei, timorem & fiduciam erga deum. Ex his apparet ue-
terem definitionem prorsus idem dicere, quod nos dicimus detra-
hentes metum dei & fiduciam, uidelicet non actus tantum, sed
dona & uim ad hæc efficienda.

Eadem est sententiã definitionis, quæ extat apud Augustinũ,
qui solet definire peccatum originis concupiscentiam esse. Signi-
ficat enim concupiscentiam successisse amissã iustitia. Nam ægra
natura quia non potest deum timere & diligere, deo credere, que-
rit & amat carnalia. Iudicium dei, aut securã contemnit, aut odit
perterrefacta. Ita & defectum complectitur Augustinus, & uitio-
sum habitum, qui successit, Neq; uero concupiscentia tantũ cor-
ruptio qualitatum corporis est, sed etiam praua conuersio ad car-
nalia in superioribus uiribus. Nec uident, quid dicant, qui simul
tribuunt homini cõcupiscentiam non mortificatam a spiritu san-
cto, & dilectionem dei super omnia.

Irenæus
Ambrosius

Longobardus

Natura

Iudicium dei

Cõcupiscentia

Nos igitur recte expressimus utrunque in descriptione peccati Originalis, uidelicet defectus illos, non posse deo credere, non posse deum timere ac diligere. Item habere concupiscentiam, que carnalia quærit contra uerbum dei, hoc est, quærit non solum uoluptates corporis, sed etiam sapientiam & iustitiam carnalem, & confidit his bonis, contemnens deum. Neque solum ueteres, sed etiam recentiores, Siqui sunt cordaciores, docent simul ista uere peccatum originis esse, defectus uidelicet, quos recensui, & concupiscentiam. Sic enim inquit Thomas, Peccatum originis habet priuationem originalis iustitiæ, & cum hoc inordinatam dispositionem partium animæ, unde non est priuatio pura. Sed quidam habitus corruptus. Et Bonauentura, Cum quæritur quid sit originale peccatum, recte respondetur, quod sit concupiscentia immoderata. Recte etiam respondetur, quod sit debitæ iustitiæ carentia. Et in una istarum responsionum includitur altera. Idem sensit Hugo cum ait, Originale peccatum esse, ignorantiam in mente, & concupiscentiam in carne. Significat enim nos nascentes afferre ignorantiam dei, incredulitatem, diffidentiam, contemptum, odium dei. Hæc enim complexus est, cum ignorantiam nominat. Et hæc sententiæ consentiunt cum scripturis. Nam Paulus interdum expresse nominat defectum, ut 1. Cor. 2. Animalis homo non percipit ea, quæ spiritus dei sunt. Alibi concupiscentiam nominat efficacem in membris, & parientem malos fructus. Plures locos citare de utraque parte possemus, sed in re manifesta nihil opus est testimonijs. Et facile iudicare poterit prudens lector has non tantum culpas actuales esse, sine metu dei, & sine fide esse. Sunt enim durabiles defectus in natura non renouata.

Nihil igitur de peccato originis sentimus alienum, aut a scriptura, aut a catholica ecclesia, sed grauissimas sententiæ Scripturæ & Patrum obrutas Sophisticis rixis Theologorum recentium, repurgamus, & in lucem restituimus, nam res ipsa loquitur, recentiores Theologos non animaduertisse, quid uoluerint Patres de

Thomas

Bonauentura

Originale peccatum est

Hugo

1. Cor. 2.

defectu loquentes. Est autē necessaria cognitio peccati originis. Neque enim potest intelligi magnitudo gratiæ Christi, nisi morbis nostris cognitis. Tota hominis iustitia, mera est hypocrisis coram Deo, nisi agnouerimus cor naturaliter uacare amore, timore, fiducia Dei. Ideo propheta inquit, Postquam ostēdisti mihi, percussi femur meum. Item, Ego dixi in excessu meo, Omnis homo mendax, id est, non recte sentiens de Deo.

Hic flagellant aduersarij etiam Lutherum quod scripserit, Peccatum originis manere post Baptismum, Addunt hunc articulum iure damnatum esse a Leone. x. Sed Cęsa. Maieft. in hoc loco manifestam calumniam deprehendet. Sciūt enim aduersarij in quā sententiam Lutherus hoc dictum uelit, quod peccatum originis reliquum sit post Baptismū. Semper ita scripsit, quod Baptismus tollat reatum peccati originalis, etiam si materiale, ut isti uocāt, peccati maneat, uidelicet concupiscentia. Addidit etiam de materiali, quod SPIRITVS sanctus datus per baptismum incipit mortificare concupiscentiam, & novos motus creat in homine. Ad eundem modum loquitur & Augustinus, qui ait, Peccatum in Baptismo remittitur, non ut non sit, sed ut non imputetur. Hic palam fatetur esse, hoc est, manere peccatū, tametsi non imputetur. Et hæc sententia adeo placuit posterioribus, ut recitata sit & in Decretis. Et contra Iulianum inquit Augustinus, Lex ista, quę est in membris, remissa est regeneratiōe spiritali, & manet in carne mortali. Remissa est, quia reatus solutus est sacramento, quo renascuntur fideles. Manet autem quia operatur desideria, contra quę dimicant fideles. Sic sentire ac docere Lutherum sciunt aduersarij. Et cum rem improbare nō possint, uerba tamē calumniantur, ut hoc artificio innocentem opprimant.

At disputant concupiscentiam pœnam esse, non peccatum, Lutherus defendit peccatum esse. Supra dictum est Augustinū definire peccatum originis, quod sit cōcupiscentia, Expostulent cū Augustino, si quid habet incommodi hæc sententia. Præterea

Inspira hoij

Dis ho mēdax!

Paulus ait concupiscētiam nesciebam esse peccatum, nisi lex diceret, Non concupisces. Item uideo aliam legē in membris meis repugnantem legi mentis meae, & captiuantem me legi peccati, quæ est in membris meis. Hæc testimonia nulla cauillatiōe euer-
 ti possunt. Clare enim appellant concupiscentiā peccatū, Quod tamen his qui sunt in Christo, non imputatur, & si res sit natura digna morte, ubi nō cōdonatur. Sic patres citra cōtrouersiā senti-
 tiūt, Nā Augustinus longa disputatione reuellit opiniōē istorū, qui sentiebant concupiscentiam in homine non esse uitium, sed ἀδιάφορον, ut corporis color, aut aduersa ualetudo ἀδιάφορον dicit.

Quod si contendent aduersarij, fomitem esse ἀδιάφορον, re-
 clamabunt non solum multæ sententiæ scripturæ, sed plane tota Ecclesia. Quis enim unquam ausus est dicere hæc esse ἀδιάφορα, etiam si perfectus consensus non accederet, dubitare de ira Dei, de gratia Dei, de uerbo dei, irasci iudicijs dei, indignari q̄ Deus non eripit statim ex afflictionibus, fremere q̄ impij meliore for-
 tuna utuntur, quam boni, incitari ira, libidine, cupiditate glorię, opum &c. Et hæc agnoscut in se homines p̄ij, ut apparet in Psal-
 mis, ac Prophetis. Sed in Scholis transtulerunt huc ex Philoso-
 phia prorsus alienas sentētias, Quod propter passiones nec boni, nec mali simus, nec laudemur, nec uituperemur. Item, nihil esse peccatum, nisi uoluntarium. Hæc sententię apud Philosophos de ciuili iudicio dictæ sunt, non de iudicio dei. Nihilo prudentius assunt & alias sententiæ, naturam non esse malam, Id in loco di-
 ctum non reprehendimus, sed non recte detorquetur ad extenuā-
 dum peccatum originis, Et tamen hæc sententiæ leguntur apud Scholasticos, qui intempestiue cōmiscēt philosophicā seu ciuile doctrinā de moribus cū Euāgelio. Neq; hæc in Scholis tantum disputabantur, sed ex scholis, ut fit, efferebantur ad populum. Et hæc persuasiones regnabant, & alebant fiduciam humanarū uirū & opprimebant cognitionē gratiæ Christi. Itaq; Lutherus uolēs magnitudinē peccati originalis & humanæ infirmitatis declara-

re, docuit reliquias illas peccati originalis, non esse sua natura in homine ἀδιάφορα, sed indigere gratia Christi, ne imputentur, item spiritu sancto, ut mortificentur.

Quanc̄ Scholastici utrunq; extenuant, peccatū & pœnam, cū docent hominē proprijs uiribus posse mandata dei facere. In Genesi aliter describitur pœna imposita pro peccato originis. Ibi enim nō solū morti & alijs corporalibus malis subiicitur humana natura, sed etiā regno diaboli. Nā ibi fertur hæc horribilis sententia, Inimicitias ponam inter te & mulierē, & inter semen tuū, & semen illius. Defectus, & concupiscentia sunt pœnæ & peccata, Mors & alia corporalia mala, & tyrannis diaboli proprie pœnæ sunt. Est, n. natura humana in seruitutem tradita, & captiua a diabolo tenetur, qui eā impijs opinionibus & erroribus demeritat, & impellit ad omnis generis peccata. Sicut aut̄ diabolus uinci nō potest, nisi auxilio Christi, Ita non possumus nos proprijs uiribus ex ista seruitute eximere. Ipsa mūdi historia ostendit, quāta sit potentia regni diaboli. Plenus est mundus blasphemijs contra deū, & impijs opinionibus, & his uinculis habet diabolus irritos sapientes & iustos corā mundo. In alijs ostendunt se crassiora uitia. Cū aut̄ datus sit nobis Christus, qui & hæc peccata, & has pœnas auferat, & regnū diaboli, peccatū & mortē destruat, beneficia Christi nō poterūt cognosci, nisi intelligamus mala nostra. Ideo de his rebus nostri concionatores diligenter docuerūt, & nihil noui tradiderunt, sed sanctam scripturam, & sanctorum Patrum sententias proposuerunt.

Hæc arbitramur satisfactura esse Cæs. Maiestati, de puerilibus & frigidis cauillationibus, quibus aduersarij articulum nostrum calumniati sunt. Scimus enim nos recte & cum catholica Ecclesia Christi sentire, Sed si renouabūt hæc cōtrouersia aduersarij, nō defuturi sunt apud nos, qui respōdeāt, & ueritati patrocinentur. Nā aduersarij in hac causa, magna ex parte quid loquantur, nō intelligūt, Sape dicunt pugnantia, Nec formale peccatū

Natura hūmana

DE IUSTIFICATIONE.

originis, nec defectus quos uocant, recte ac Dialectice expediūt. Sed nos hoc loco noluimus istorum rixas nimis subtiliter excutere, Tantum sententiam sanctorum Patrum, quam & nos sequimur, communibus & notis uerbis duximus esse recitandam.

Tertium articulum probant aduersarij, in quo confitemur duas in Christo naturas, uidelicet naturam humanā assumptam a uerbo in unitatem personæ suæ. Et q̄ idem Christus passus sit ac mortuus, ut recōciliaret nobis patrē, & resuscitatus ut regnet, iustificet, & sanctificet credentes &c. iuxta Symbolum Apostolorum & Symbolum Nicenum.

DE IUSTIFICATIONE.

IN quarto, quinto, sexto, & infra in articulo, xx. damnant nos q̄ docemus homines non propter sua merita, sed gratis propter Christum consequi remissionem peccatorum fide in Christum. Vtrumq; enim damnant, & q̄ negamus homines propter sua merita consequi remissionem peccatorum, & q̄ affirmamus homines fide consequi remissionem peccatorum, & fide in Christum iustificari. Cum autem in hac controuersia præcipuus locus doctrinæ Christianæ agitetur, qui recte intellectus illustrat & amplificat honorem Christi, & affert necessariam & uberrimā consolationem pijs cōscientijs, rogamus ut Cæsarea Maiestas de rebus tantis clementer nos audiat. Nam aduersarij cū neq; quid remissio peccatorum, neq; quid fides, neq; quid gratia, neq; quid iustitia sit, intelligāt, misere contaminant hunc locum, & obscurant gloriam & beneficia Christi, & eripiunt pijs cōscientijs propositas in Christo consolationes. Vt autem & confirmare confessionem nostram, & diuere ea, quæ aduersarij obijciunt, possimus, in iocō quædam præfanda sunt, ut fontes utriusq; generis doctrinæ, aduersariorum, & nostræ cognosci possint.

Vniuersa